УДК 330.341.1:004(477)

Щупаківський Р. В.
shch.roman.v@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-2036-0332
д.ю.н., докторант, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

ІНСТРУМЕНТАРІЙ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОГО ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ В СИСТЕМІ ПОЛІТИКИ ЗМІЦНЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Анотація. *У статті обґрунтовано теоретичні та прикладні принципи модернізації інституційного забезпечення цифровізації як фундаментальної складової державної політики, спрямованої на посилення конкурентоспроможності національної економіки України. Стверджується, що ефективність цифрової трансформації значною мірою визначається якістю інституційного середовища, яке створює правові, організаційні, управлінські, інфраструктурні, фінансові та кадрові умови, необхідні для комплексної цифрової модернізації та сталого інноваційно-орієнтованого розвитку. У дослідженні запропоновано комплексний підхід до інституційної бази цифровізації, що визначає її ключові структурні компоненти, а саме: нормативно-правову базу, організаційно-управлінську підсистему, цифрову та інноваційну інфраструктуру, ресурсне забезпечення та підсистему інтеграції, орієнтовану на участь України в європейському цифровому просторі. У статті обґрунтовано, що модернізація інституційної бази вимагає впровадження інтегрованої системи узгоджених інструментів державної політики, спрямованих на усунення інституційних обмежень та підвищення ефективності кожного структурного компонента. Пріоритетні заходи включають гармонізацію цифрового законодавства з acquis Європейського Союзу, створення інтегрованої системи стратегічного управління цифровою трансформацією, розвиток цифрової та інноваційної інфраструктури на основі технологій Індустрії 4.0, хмарних обчислень, центрів обробки даних та цифрових екосистем, зміцнення інституцій кібербезпеки та цифрової стійкості, створення єдиних цифрових платформ для взаємодії між урядом, бізнесом, академічними колами, освітою та громадянським суспільством, впровадження ефективних фінансових та інвестиційних механізмів підтримки цифрової трансформації, інноваційної та дослідницької діяльності, модернізацію систем навчання робочої сили та розвитку цифрових навичок, збереження та вдосконалення людського капіталу, а також розширення інтеграції України в європейські цифрові, технологічні, наукові та інноваційні екосистеми. Зроблено висновок, що впровадження запропонованого інструментарію політики сприятиме створенню цілісного, адаптивного та інституційно збалансованого середовища для цифрової трансформації, тим самим прискорюючи технологічну модернізацію, підвищуючи інноваційний потенціал, зміцнюючи економічну стійкість та покращуючи довгострокову міжнародну конкурентоспроможність економіки України в умовах глобальної цифрової трансформації та післявоєнного відновлення. Науковий внесок дослідження полягає в розробці комплексного інституційного підходу до модернізації інструментів політики цифровізації та обґрунтуванні їхньої стратегічної ролі у забезпеченні сталого технологічного та економічного розвитку.*

Ключові слова: цифровізація, інституціональне забезпечення, інституціональне середовище, національна економіка, цифрова економіка, конкурентоспроможність, модернізація, ІКТ-сектор, державна політика.

© Щупаківський Р. В., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Shchupakivskyi Roman
shch.roman.v@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-2036-0332
Doctor of Juridical Sciences, Doctoral Student,
Lviv University of Trade and Economics, Lviv

TOOLS FOR MODERNIZING THE DOMESTIC INSTITUTIONAL FRAMEWORK FOR DIGITALIZATION WITHIN THE POLICY OF STRENGTHENING THE COMPETITIVENESS OF UKRAINE'S NATIONAL ECONOMY

Abstract. *The article substantiates the theoretical and applied principles of modernizing the institutional support for digitalization as a fundamental component of the state policy aimed at strengthening the competitiveness of Ukraine's national economy. It is argued that the effectiveness of digital transformation is largely determined by the quality of the institutional environment, which creates the legal, organizational, managerial, infrastructural, financial, and human resource conditions required for comprehensive digital modernization and sustainable innovation-driven development. The study proposes a comprehensive approach to the institutional framework of digitalization, identifying its key structural components, namely the regulatory and legal framework, organizational and managerial subsystem, digital and innovation infrastructure, resource support, and the integration subsystem focused on Ukraine's participation in the European digital space. The paper substantiates that the modernization of the institutional framework requires the implementation of an integrated system of coordinated public policy instruments designed to eliminate institutional constraints and improve the effectiveness of each structural component. Priority measures include the harmonization of digital legislation with the European Union, the establishment of an integrated strategic governance system for digital transformation, the development of digital and innovation infrastructure based on Industry 4.0 technologies, cloud computing, data centers, and digital ecosystems, the strengthening of cybersecurity and digital resilience institutions, the creation of unified digital platforms for interaction among government, business, academia, education, and civil society, the introduction of effective financial and investment mechanisms supporting digital transformation, innovation and research activities, the modernization of workforce training and digital skills development systems, the preservation and enhancement of human capital, and the expansion of Ukraine's integration into European digital, technological, scientific, and innovation ecosystems. It is concluded that the implementation of the proposed policy toolkit will contribute to the establishment of a coherent, adaptive, and institutionally balanced environment for digital transformation, thereby accelerating technological modernization, increasing innovation capacity, strengthening economic resilience, and improving the long-term international competitiveness of Ukraine's economy under conditions of global digital transformation and post-war recovery. The scientific contribution of the study lies in developing a comprehensive institutional approach to the modernization of digitalization policy instruments and substantiating their strategic role in ensuring sustainable technological and economic development.*

Keywords: digitalization, institutional support, institutional environment, national economy, digital economy, competitiveness, modernization, ICT-sector, public policy.

JEL Classification: O38, L86, F63
DOI: https://doi.org/10.32782/2522-1256-2026-50-13

Постановка проблеми. За загострення міжнародної технологічної конкуренції пріоритетним завданням державної економічної політики стає формування нової моделі розвитку національної економіки, здатної забезпечити її стійкість, адаптивність і довгострокову конкурентоспроможність. У цьому контексті цифровізація набуває стратегічного значення, перетворюючись із окремого напряму технологічних змін на комплексний механізм модернізації виробничої сфери, активізації розвитку сектора інформаційно-комунікацій-

них технологій, підвищення ефективності державного управління та забезпечення інноваційно орієнтованого відновлення економіки України.

Відповідно, першочергового значення набуває повноцінна реалізація потенціалу цифрової трансформації, ефективність якої значною мірою визначається якістю інституціонального середовища та спроможністю держави сформувати сприятливі умови для розвитку цифрових платформ, інноваційного підприємництва, залучення інвестицій у високотехнологічні види економічної діяльності та широкого впровадження сучасних цифрових технологій. Відтак модернізацію інституціонального базису цифровізації доцільно розглядати як один із ключових пріоритетів державної політики, спрямований на забезпечення структурної інноваційно-технологічної трансформації національного господарства, підвищення його конкурентоспроможності та формування передумов для ефективного післявоєнного відновлення України на основі цифрової економіки й інноваційного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні наукові дослідження переконливо засвідчують, що цифровізація економіки поступово перетворюється на один із визначальних чинників структурної модернізації, інноваційного розвитку та забезпечення міжнародної конкурентоспроможності держав. У працях українських науковців значна увага приділяється розвитку сектора інформаційно-комунікаційних технологій як ключового драйвера цифрової трансформації. Зокрема, П. Куцик та ін. обґрунтовують перспективи розвитку ІТ-індустрії України, наголошуючи на необхідності створення сприятливого інституціонального середовища для стимулювання інноваційної діяльності ІТ-стартапів, розвитку людського капіталу та нарощування експортного потенціалу високотехнологічних галузей [1, с. 346–361; 2, с. 7–15]. Р. Лупак та ін. визначають основні тенденції розвитку сектора ІКТ, акцентуючи увагу на необхідності удосконалення державної політики, цифрової інфраструктури та нормативно-правового забезпечення цифрової економіки [3, с. 79–94; 4, с. 430–434]. У праці [5, с. 26–31] вказується, що результативність цифрової трансформації визначається насамперед ефективністю інституційного забезпечення, узгодженістю державної політики та рівнем ресурсної підтримки цифрових реформ. Водночас Т. Васильців та ін. доводять, що реалізація потенціалу ІТ-сектора потребує комплексного застосування організаційно-економічних, інституційних та фінансових механізмів державного регулювання, здатних забезпечити стале технологічне оновлення національної економіки [6, с. 56–63]. Подальший розвиток цих положень представлено у дослідженні [7, с. 162–168], де обґрунтовано роль сектора ІКТ у формуванні потенціалу *SMART*-спеціалізації регіонів та підвищенні їх інноваційної конкурентоспроможності.

Окремий напрям наукових досліджень присвячений інституціональним механізмам цифрової трансформації та розвитку цифрових платформ. Важливе місце у сучасній цифровій економіці займають цифрові платформи, концептуальні засади розвитку яких розкрито у праці Н. Новікової та ін., де визначено їх сутність, класифікацію та роль у розвитку сучасних економічних систем [8, с. 47–66].

Подальші дослідження присвячені прикладним аспектам використання цифрових платформ у стратегічному управлінні, маркетинговій діяльності, менеджменті та забезпеченні економічної безпеки підприємств. Так, Т. Пушкар обґрунтовує значення цифрових платформ як інструменту оптимізації стратегічних управлінських рішень [9, с. 213–220], В. Коваль та ін. розглядають цифрові платформи як інструмент трансформації управління та зміцнення економічної безпеки підприємств [10, с. 176–185], А. Семеног акцентує увагу на її ролі у формуванні інформаційно-комунікаційної екосистеми в бізнес-середовищі [11, с. 39–50].

Водночас питання стратегічного управління цифровою трансформацією підприємств та економіки загалом висвітлено у праці І. Токмакова та ін., які обґрунтовують необхідність інтеграції цифрових технологій у систему стратегічного менеджменту як передумови підвищення конкурентоспроможності бізнесу та забезпечення його довгострокового розвитку [12, с. 283–291]. Аналогічний підхід простежується у дослідженнях А. Матненко, Т. Обидєннової та ін., де цифрова трансформація управління підприємствами розглядається як основа реалізації інноваційної моделі сталого розвитку [13, с. 295–305; 14, с. 191–197].

Разом із тим, аналіз наукових праць свідчить, що більшість досліджень зосереджується переважно на окремих аспектах циф-

ровізації – розвитку ІКТ-сектора, цифрових платформ, цифрової інфраструктури або механізмах цифрової трансформації підприємств. Водночас недостатньо розробленими залишаються питання формування цілісного інструментарію модернізації вітчизняного інституціонального забезпечення цифровізації як складової державної політики зміцнення конкурентоспроможності національної економіки. Саме необхідність комплексного обґрунтування такого інструментарію, який би поєднував нормативно-правові, організаційно-управлінські, інституційні, інфраструктурні, фінансово-інвестиційні, кадрові та інтеграційні механізми державного регулювання, визначає актуальність і наукову доцільність проведеного дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування інструментарію модернізації вітчизняного інституціонального забезпечення цифровізації в системі політики зміцнення конкурентоспроможності національної економіки України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для обґрунтування ефективних управлінських рішень щодо модернізації фінансово-інвестиційної складової інституціонального забезпечення цифровізації національної економіки України першочергового значення набуває ідентифікація системних проблем, які стримують її розвиток. До ключових із них належать недостатній обсяг інвестиційних ресурсів, нерозвиненість механізмів фінансування цифрових екосистем, а також обмежена інституційна спроможність забезпечувати довгострокову підтримку цифрових проєктів в умовах високої невизначеності та воєнних ризиків.

Водночас чинна модель фінансового забезпечення цифрової трансформації характеризується фрагментарністю джерел фінансування, обмеженим доступом інноваційних і ІКТ-проєктів до банківського кредитування та венчурного капіталу, недостатнім рівнем розвитку механізмів державно-приватного партнерства, а також невисокою інвестиційною привабливістю цифрової інфраструктури, що зумовлено значними ризиками та недостатньою ефективністю інструментів захисту інвесторів. Такі обставини негативно впливають на розвиток співпраці між державою, бізнесом і науковою сферою, стримують реалізацію масштабних цифрових проєктів та уповільнюють процеси технологічної модернізації національного господарства.

Усунення зазначених дисфункцій потребує формування багаторівневої системи фінансово-інвестиційного забезпечення цифрової трансформації та розвитку цифрових платформ взаємодії. У цьому контексті доцільним є створення спеціалізованих державних і змішаних фондів підтримки цифрових інновацій, упровадження механізмів пільгового кредитування цифрових проєктів, застосування інструментів гарантування інвестицій, а також формування стимулів для активнішого залучення приватного й міжнародного капіталу до розвитку цифрової інфраструктури та сектора інформаційно-комунікаційних технологій.

Важливим напрямом державної політики має стати також розширення практики використання механізмів державно-приватного партнерства, грантового фінансування, венчурного інвестування, а також підтримки цифрових стартапів, інноваційних хабів і технологічних кластерів. Реалізація зазначених заходів сприятиме диверсифікації джерел фінансування, активізації інноваційної діяльності та формуванню стійкої фінансової основи розвитку цифрової економіки.

Особливого значення набуває зміцнення фінансової стійкості та інвестиційної безпеки цифрової інфраструктури. Це обумовлює необхідність запровадження механізмів страхування цифрових інвестицій, компенсації втрат, пов’язаних із воєнними ризиками, резервного фінансування об’єктів критичної цифрової інфраструктури, а також реалізації спеціальних державних програм підтримки цифрових проєктів, що мають стратегічне значення для соціально-економічного розвитку країни.

Доцільним є також формування сучасної системи моніторингу ефективності інвестицій у цифровізацію, створення прозорих цифрових платформ фінансування інноваційних проєктів та активізація міжнародного фінансового співробітництва у сферах цифрового розвитку, кібербезпеки та цифрової стійкості. Комплексне впровадження зазначених інструментів дозволить істотно активізувати інвестиційні процеси, прискорити розвиток цифрових екосистем, забезпечити масштабне впровадження цифрових технологій, сформувати належне фінансово-ресурсне підґрунтя для розвитку конкурентоспроможної цифрової економіки, підвищити рівень довіри інвес-

торів до цифрового сектору України та зміцнити технологічну й фінансово-економічну стійкість держави.

Не менш вагомі проблеми спостерігаються у сфері інтелектуально-кадрового забезпечення цифрової трансформації. Основними стримуючими чинниками залишаються недостатній рівень розвитку цифрових компетентностей, дефіцит висококваліфікованих фахівців у галузі інформаційно-комунікаційних технологій, а також посилення процесів міграції людського капіталу, зумовлених воєнними викликами та зростанням глобальної конкуренції за висококваліфіковані кадри.

Попри позитивну динаміку підготовки ІТ-фахівців, національна система освіти ще не повною мірою відповідає сучасним вимогам цифрової економіки та темпам технологічного розвитку. Зберігається недостатній рівень розвитку практикоорієнтованої ІТ-освіти, інтеграції цифрових технологій в освітній процес, а також підготовки фахівців за такими перспективними напрямами, як штучний інтелект, кібербезпека, аналітика великих даних, роботизація, цифрове управління та інші сучасні технології Індустрії 4.0.

Додатковими стримуючими чинниками залишаються недостатня мотивація до науково-дослідної діяльності, обмежені можливості професійного розвитку та недостатній рівень підтримки інноваційного підприємництва, що негативно впливає на формування кадрового потенціалу цифрової економіки. У зв'язку з цим одним із пріоритетних напрямів державної політики має стати комплексна модернізація системи освіти, професійної підготовки та розвитку цифрових компетентностей відповідно до сучасних потреб цифрової економіки.

Практична реалізація цього напряму передбачає оновлення освітніх програм у сферах інформаційно-комунікаційних технологій, штучного інтелекту, кібербезпеки, цифрового врядування, автоматизації виробничих процесів та аналітики даних, розвиток *STEM*-освіти, створення сучасних цифрових лабораторій і платформ дистанційного навчання, а також суттєве посилення взаємодії між закладами освіти, науковими установами та технологічними компаніями. Водночас необхідним є формування системи безперервного професійного навчання, цифрової перекваліфікації та підвищення рівня цифрової грамотності населення й управлінських кадрів.

Стратегічного значення набуває також формування ефективної системи збереження, розвитку та використання інтелектуального потенціалу держави у сфері цифрових технологій. Реалізація цього напряму передбачає впровадження стимулів для розвитку високотехнологічної зайнятості, підтримку цифрового підприємництва, фінансування наукових досліджень і проєктів у сфері *R&D*, а також застосування механізмів повернення та залучення українських висококваліфікованих фахівців і технологічних талантів, які працюють за кордоном.

Важливою складовою відповідної державної політики має стати розвиток цифрових інноваційних екосистем, технологічних кластерів, стартап-інкубаторів, програм підтримки молодих дослідників та ІКТ-фахівців. Комплексне використання зазначеного інструментарію створить передумови для скорочення втрат людського капіталу, зміцнення науково-технологічного потенціалу держави, активізації процесів створення та комерціалізації цифрових інновацій, а також забезпечить довгострокове підвищення конкурентоспроможності національної економіки на основі розвитку високих технологій.

Щодо модернізації євроінтеграційної складової інституціонального забезпечення цифрової трансформації, то пріоритетом державної політики має стати усунення існуючих інституційних і нормативних бар'єрів, які стримують інтеграцію України до європейського цифрового простору. Проведений аналіз засвідчує, що основними проблемами залишаються недостатньо системна адаптація національних інституцій, нормативно-правових механізмів та інструментів цифрової політики до вимог і регуляторних стандартів Європейського Союзу, фрагментарний характер імплементації європейського цифрового законодавства, обмежений рівень інтегрованості українських цифрових систем до єдиного цифрового ринку ЄС, а також недостатня участь вітчизняних суб'єктів господарювання, наукових установ та організацій у європейських цифрових, технологічних і інноваційних програмах.

З урахуванням окреслених викликів особливої актуальності набуває прискорення процесів гармонізації інституційного та нормативно-правового середовища цифрової трансформації України з вимогами, стандартами та регуляторними механізмами Європей-

ського Союзу. Реалізація цього завдання передбачає комплексне впровадження положень європейського законодавства у сферах функціонування цифрових ринків, електронної комерції, захисту персональних даних, розвитку й використання технологій штучного інтелекту, забезпечення кібербезпеки та надання цифрових послуг. Водночас важливим напрямом державної політики має стати посилення координації між органами державної влади, суб'єктами ІКТ-сектору та європейськими партнерами у сфері цифрової інтеграції. Це сприятиме підвищенню сумісності національної цифрової економіки з єдиним цифровим простором ЄС, розширенню доступу українських компаній до європейських ринків, а також зміцненню інвестиційної привабливості вітчизняного цифрового сектору.

Одним із стратегічних напрямів удосконалення інституціонального забезпечення є активізація інтеграції України до європейських цифрових, інноваційних і науково-технологічних екосистем. Досягнення цієї мети потребує розширення участі українських ІКТ-компаній, закладів вищої освіти, наукових установ та інноваційних центрів у програмах Європейського Союзу, пов'язаних із цифровою трансформацією, *R&D*, розвитком технологій штучного інтелекту, цифрової інфраструктури й кіберстійкості. Не менш важливим є створення та розвиток спільних цифрових платформ, інноваційних кластерів і технологічних партнерств із профільними європейськими організаціями, що сприятиме інтенсифікації міжнародної науково-технологічної співпраці та обміну передовими практиками.

Водночас доцільним є формування ефективних механізмів підтримки міжнародної технологічної кооперації, трансферу цифрових технологій і залучення європейського інвестиційного капіталу до реалізації проєктів цифрової модернізації економіки України. Реалізація зазначених заходів забезпечить прискорене впровадження сучасних цифрових рішень, інтеграцію національної економіки до європейських ланцюгів створення доданої вартості, зміцнення її інноваційно-технологічного потенціалу та підвищення конкурентоспроможності на міжнародних ринках. Узагальнення запропонованих напрямів державної політики та відповідних механізмів їх реалізації дозволило сформувати комплексний інструментарій модернізації вітчизняного інституціонального забезпечення цифровізації в системі зміцнення конкурентоспроможності національної економіки України, який представлено в табл. 1.

Авторська концепція ґрунтується на тому, що комплексна та взаємоузгоджена реалізація

Таблиця 1

Інструментарій модернізації вітчизняного інституціонального забезпечення цифровізації в системі політики зміцнення конкурентоспроможності національної економіки України

Напрям інституціалізації	Проблеми, які планується усунути	Інструменти	Очікувані результати
1	2	3	4
Інституційно-правовий базис	Фрагментарність, несистемність та недостатня адаптованість до сучасних викликів технологічного розвитку	✓ ухвалення закону в сфері цифрової трансформації та технологічної модернізації економіки; ✓ гармонізація цифрового законодавства з правовими нормами та регуляторними практиками ЄС; ✓ створення нормативно-правових механізмів стимулювання цифрових інновацій, високотехнологічного бізнесу та R&D у сфері ІКТ.	✓ усунення нормативної розпорошеності, забезпечення узгодженості державної політики цифровізації, створення передбачуваного правового середовища; ✓ посилення міжнародної конкурентоспроможності та розширення доступу ІКТ-сектору до європейських ринків; ✓ активізація високотехнологічного підприємництва

Продовження таблиці 1

1	2	3	4
Організаційно-управлінська компонента	Недостатній рівень інституційної координації, низька інтегрованість цифрових рішень між секторами економіки та відсутність єдиного механізму стратегічного управління цифровізацією	✓ створення єдиної інтегрованої системи стратегічного управління цифровою трансформацією на всіх рівнях; ✓ розвиток сучасної системи публічного цифрового управління та цифрових компетенцій; ✓ становлення партнерської моделі управління цифровою трансформацією на основі взаємодії держави, бізнесу, науки та регіонів.	✓ підвищення ефективності управління цифровізацією, уникнення дублювання функцій і ресурсів, забезпечення системності цифрових реформ; ✓ посилення здатності держави швидко реагувати на технологічні, економічні й безпекові виклики; ✓ прискорення впровадження цифрових інновацій у реальний сектор економіки.
Інфраструктура: – цифрова	Нерівномірності в розвитку, технологічна фрагментарність, недостатній рівень захищеності та обмеженість з масштабування цифровізації	✓ масштабна модернізація та розбудова національної цифрової інфраструктури на основі принципів технологічної стійкості, доступності та інтегрованості; ✓ формування стійкої та безпечної цифрової інфраструктури як основи цифрового суверенітету та стійкості економіки.	✓ покращення доступу до цифрових технологій, прискорення цифровізації реального сектору економіки, розширення можливостей для розвитку інновацій; ✓ забезпечення стабільності функціонування цифрової економіки в умовах воєнних і кіберризиків, підвищення довіри до цифрових сервісів.
– інноваційно-технологічна	Слабкий розвиток інноваційних екосистем, інтеграції науки, освіти, бізнесу та ІКТ-сектору, обмеженість інструментів комерціалізації технологій	✓ формування національної мережі інноваційно-технологічних екосистем цифрового розвитку; ✓ стимулювання технологічної модернізації реального сектору економіки на основі широкого впровадження цифрових інновацій та технологій Індустрії 4.0	✓ активізація процесів генерації та комерціалізації цифрових технологій, формування високотехнологічних сегментів економіки; ✓ підвищення інноваційної активності, енергоефективності, технологічної складності виробництва
– безпеки і стійкості	Низька захищеність цифрових систем і критичної інфраструктури, фрагментарність механізмів кіберзахисту	✓ створення інтегрованої системи цифрової безпеки та кіберстійкості національної економіки; ✓ розвиток інституційної та технологічної стійкості цифрової економіки в умовах воєнних та енергетичних загроз	✓ безперервність функціонування цифрової економіки, мінімізація ризиків втрати даних і зупинки цифрових сервісів, підвищення довіри; ✓ підвищення адаптивності цифрової економіки до кризових ситуацій.
– цифрові площадки взаємодії	Недостатні інтеграція, технологічна сумісність та координація цифрових комунікацій і спільних цифрових платформ	✓ створення інтегрованої національної системи цифрових платформ взаємодії держави, бізнесу, науки, освіти та ІКТ-сектору; ✓ забезпечення безпеки, стійкості та адаптивності цифрових площадок за кібернетичних та інфраструктурних загроз.	✓ посилення кооперації між ключовими суб'єктами цифрової економіки, формування інтегрованого цифрового середовища, прискорення трансферу ІКТ-технологій; ✓ підвищення надійності і безперервності цифрових комунікацій.

Продовження таблиці 1

1	2	3	4
Ресурсне забезпечення: – фінансово-інвестиційне	Малі обсяги інвестиційних ресурсів, низька інституційна спроможність та обмеженість механізмів фінансування цифрових екосистем	✓ формування багаторівневої системи фінансово-інвестиційної підтримки цифрової трансформації економіки та розвитку цифрових платформ взаємодії; ✓ забезпечення фінансової стійкості та інвестиційної безпеки цифрової інфраструктури.	✓ активізація інвестиційних процесів у сфері цифровізації, розвиток інноваційних екосистем, масштабування фінансово-інвестиційних проєктів у сфері ІКТ-технологій; ✓ покращення інвестиційного клімату в сфері цифровізації та ІКТ
– інтелектуально-кадрове	Дефіцит висококваліфікованих фахівців у сфері ІКТ та цифрових технологій, слабка інтеграція освіти, науки й бізнесу, масштабна еміграція	✓ модернізація системи освіти, професійної підготовки та розвитку цифрових компетентностей; ✓ формування системи збереження, розвитку й ефективного використання інтелектуально-кадрового потенціалу держави.	✓ покращення інтелектуально-кадрового забезпечення цифрової економіки; ✓ посилення науково-технологічного потенціалу країни, мотивації до створення та комерціалізації цифрових інновацій.
Євроінтеграційна складова	Повільна адаптація національних інституцій, нормативно-правових механізмів і цифрових політик до стандартів та регуляторних практик ЄС	✓ гармонізація цифрового інституційного та нормативно-правового середовища України зі стандартами і регуляторними механізмами ЄС; ✓ активізація інтеграції економіки України у європейські цифрові, інноваційні та науково-технологічні екосистеми	✓ покращення сумісності української цифрової економіки з європейським цифровим простором; ✓ прискорення впровадження сучасних цифрових технологій, інтеграція економіки у європейські ланцюги створення доданої вартості.

Джерело: авторська розробка

запропонованих інструментів державної політики забезпечить системне вдосконалення, модернізацію й розвиток інституціонального забезпечення цифрової трансформації в Україні. Це створить необхідні передумови для масштабування цифрових перетворень, підвищення ефективності їх реалізації та спрямування цифрового розвитку на зміцнення фундаментальних засад конкурентоспроможності національної економіки, посилення її технологічного потенціалу й адаптивності до сучасних глобальних викликів.

Водночас важливо враховувати причинно-наслідковий характер взаємозв'язків між якістю інституціонального середовища, темпами цифрової трансформації та рівнем конкурентоспроможності держави. Насамперед удосконалення інституціонального забезпечення формує сприятливі умови для активізації цифровізації економіки й інших сфер суспільного розвитку, стимулює широке впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, цифрових платформ та інноваційних рішень. Своєю чергою, прискорення технологічної модернізації сприяє підвищенню продуктивності, розвитку інноваційного підприємництва, зростанню ефективності державного управління та зміцненню ключових параметрів конкурентоспроможності національної економіки, забезпечуючи довгострокові передумови сталого соціально-економічного розвитку України.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Результативність цифрової трансформації економіки безпосередньо залежить від рівня розвитку інституціонального забезпечення, яке формує необхідні правові, організаційні та управлінські передумови для реалізації комплексних цифрових перетворень, технологічного оновлення виробництва та підвищення конкурентоспроможності національної економіки України. Притому інституціональний базис цифровізації має роз-

глядатися як цілісна система взаємопов'язаних елементів, до складу якої входять нормативно-правова, організаційно-управлінська, інфраструктурна, ресурсна та інтеграційна складові. При цьому інфраструктурний компонент охоплює цифрову, інноваційно-технологічну й безпекову інфраструктуру, а також цифрові платформи комунікації та взаємодії, тоді як ресурсна складова поєднує фінансово-інвестиційне забезпечення та розвиток людського капіталу. Важливим елементом запропонованої моделі визначено інтеграційну підсистему, орієнтовану на поглиблення співробітництва України з європейським цифровим простором.

Модернізація інституціонального забезпечення цифровізації та посилення конкурентоспроможності економіки України потребує впровадження комплексної системи взаємоузгоджених інструментів державного регулювання, спрямованих на усунення інституційних бар'єрів, підвищення ефективності функціонування окремих компонентів інституціонального базису та забезпечення їх узгодженого розвитку. До ключових напрямів державної політики віднесено удосконалення нормативно-правового регулювання цифрової економіки із забезпеченням його відповідності праву та стандартам Європейського Союзу; формування інтегрованої системи стратегічного управління цифровою трансформацією; розвиток сучасної цифрової й інноваційно-технологічної інфраструктури з використанням технологій Індустрії 4.0, хмарних сервісів, центрів обробки даних та цифрових екосистем; посилення інституцій кібербезпеки й цифрової стійкості; створення єдиного цифрового середовища взаємодії органів влади, бізнесу, науки, освіти та громадянського суспільства; удосконалення механізмів фінансово-інвестиційної підтримки цифрових проєктів, інновацій та науково-дослідної діяльності; модернізацію системи професійної підготовки кадрів, розвиток цифрових компетентностей, зміцнення людського капіталу, а також активізацію інтеграції України до європейських цифрових, технологічних і науково-інноваційних екосистем.

Практична реалізація запропонованого інструментарію державної політики сприятиме формуванню комплексного, адаптивного та інституційно збалансованого середовища цифрової трансформації, яке забезпечить прискорення технологічної модернізації національного господарства, активізацію інноваційної діяльності, зміцнення економічної стійкості та підвищення міжнародної конкурентоспроможності України в умовах глобальної цифровізації й післявоєнного відновлення.

У перспективі подальші дослідження мають бути спрямовані на всебічне вивчення ролі цифровізації та розвитку інноваційних екосистем у формуванні нового типу інвестиційного клімату, орієнтованого на економіку знань, стартап-культуру та технологічне підприємництво.

ЛІТЕРАТУРА

1. Куцик П., Лупак Р., Щупаківський Р. та ін. Концептуальні засади узгодження галузевих структурних зрушень із потребами забезпечення конкурентоспроможності економіки в умовах цифрових трансформацій. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. № 2 (55). С. 346–361. DOI: https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.55.2024.4284

2. Куцик П. О., Процикевич А. І., Процикевич К. І. Стратегічні пріоритети державної політики розвитку високотехнологічних стартапів у сфері інформаційно-комунікаційних технологій. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки.* 2024. Вип. 80. С. 7–15. DOI: https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-80-01

3. Лупак Р. Напрями реалізації потенціалу сектора інформаційно-комунікаційних технологій у контексті забезпечення якісних характеристик функціонування внутрішнього ринку та розвитку інформаційного суспільства в Україні. *Галицький економічний вісник.* 2019. Том 60. № 5. С. 79–94. URL: https://surli.cc/yvhaot

4. Процикевич А. І., Процикевич К. І. Сучасні тенденції розвитку сектора ІКТ в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки.* 2023. № 6. С. 430–434. DOI: https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-324-6-67

5. Щупаківський Р. В. Світовий досвід налагодження та розбудови системи державного управління процесами цифровізації: інституційний базис та ресурсне забезпечення. *Бізнес Інформ.* 2023. № 9. С. 26–31. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-9-26-31

6. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Штець Т. Ф. Обґрунтування стратегічних напрямів, цілей та заходів державної політики реалізації потенціалу ІТ-сектору економіки України. *Підприємництво і торгівля.* 2018. Вип. 23. С. 56–63. DOI: https://doi.org/10.36477/2522-1256-2018-23-10

7. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Рудковський О. В. Роль сектору інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні та реалізації потенціалу SMART-спеціалізації на

регіональному рівні. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2019. № 5 (110). С. 162–168. DOI: https://doi.org/10.32840/1814-1161/2019-5-30

8. Новікова Н. Л., Дьяченко О. П., Гончаренко О. В. Цифрові платформи як драйвер розвитку економіки. *Scientia fructuosa*. 2023. № 4(150). С. 47–66. DOI: https://doi.org/10.31617/1.2023(150)04

9. Пушкар Т. Цифрові платформи як інструмент оптимізації стратегічних рішень. *Сталий розвиток економіки.* 2025. № 2 (53). С. 213–220. DOI: https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-29

10. Коваль В. В., Камінський О. Є., Редьква О. З. та ін. Цифрові платформи управління як інструмент трансформації та підвищення економічної безпеки підприємств. *Проблеми економіки.* 2025. № 3 (65). С. 176–185. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-3-176-185

11. Семеног А. Ю. Екосистеми цифрових платформ як фактор трансформації бізнесу в умовах цифрової економіки. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія: Економічні науки.* 2019. № 4 (137). С. 39–50. DOI: https://doi.org/10.30857/2413-0117.2019.4.4

12. Токмакова І. В., Шатохін Д. А., Мельник С. В. Стратегічне управління розвитком підприємств в умовах цифровізації економіки. *Вісник економіки транспорту і промисловості.* 2018. № 64. С. 283–291. DOI: https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i64.149563

13. Матненко А., Харченко Я. Механізм стратегічного управління цифровою трансформацією бізнес-процесів підприємства. *Economic Synergy*. 2026. № 1. С. 295–305. DOI: https://doi.org/10.53920/ES-2026-1-20

14. Обидєннова Т., Чобіток І. Формування стратегії адаптивно-інноваційного розвитку підприємств в умовах цифровізації. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки.* 2025. Т. 342. № 3 (1). С. 191–197. h DOI: ttps://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-342-3(1)-28

REFERENCES

1. Kutsyk P., Lupak R., Shchupakivskyi R. ta in. (2024), Kontseptualni zasady uzhodzhennia haluzevykh strukturnykh zrushen iz potrebamy zabezpechennia konkurentospromozhnosti ekonomiky v umovakh tsyfrovykh transformatsii [Conceptual foundations for aligning sectoral structural shifts with the needs of ensuring economic competitiveness amidst digital transformations]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, no. 2 (55), pp. 346–361. DOI: https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.55.2024.4284

2. Kutsyk, P. O., Protsykevych, A. I. and Protsykevych, K. I. (2024), Stratehichni priorytety derzhavnoi polityky rozvytku vysokotekhnolohichnykh startapiv u sferi informatsiinokomunikatsiinykh tekhnolohii [Strategic priorities of state policy for the development of high-tech startups in the information and communication technology sector]. *Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, vol. 80, pp. 7–15. DOI: https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-80-01

3. Lupak R. (2019), Napriamy realizatsii potentsialu sektora informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u konteksti zabezpechennia yakisnykh kharakterystyk funktsionuvannia vnutrishnoho rynku ta rozvytku informatsiinoho suspilstva v Ukraini [Directions for realizing the potential of the information and communication technology sector in the context of ensuring quality characteristics of the domestic market's functioning and the development of the information society in Ukraine]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, t. 60, no. 5, pp. 79–94, Available at: https://surli.cc/yvhaot

4. Protsykevych, A. I. and Protsykevych, K. I. (2023), Suchasni tendentsii rozvytku sektora IKT v Ukraini [Modern trends in the development of the ICT sector in Ukraine]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, no. 6, pp. 430–434. DOI: https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-324-6-67

5. Shchupakivskyi, R. V. (2023), Svitovyi dosvid nalahodzhennia ta rozbudovy systemy derzhavnoho upravlinnia protsesamy tsyfrovizatsii: instytutsiinyi bazys ta resursne zabezpechennia [Global experience in establishing and developing a public administration system for digitalization processes: institutional basis and resource provision]. *Biznes Inform*, no. 9, pp. 26–31. DOI: https://doi.org/10.32782/2522-1205-2023-9-26-31

6. Vasyltsiv, T. H., Lupak, R. L. and Shtets, T. F. (2018), Obgruntuvannia stratehichnykh napriamiv, tsilei ta zakhodiv derzhavnoi polityky realizatsii potentsialu IT-sektoru ekonomiky Ukrainy [Substantiation of strategic directions, goals, and measures of state policy for realizing the potential of Ukraine's IT sector]. *Pidpryiemnytstvo i torhivlia*, vol. 23, pp. 56–63. DOI: https://doi.org/10.36477/2522-1256-2018-23-10

7. Vasyltsiv, T. H., Lupak, R. L. and Rudkovskyi, O. V. (2019), Rol sektoru informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u formuvanni ta realizatsii potentsialu SMART-spetsializatsii na rehionalnomu rivni [The role of the information and communication technology sector in shaping and realizing smart

specialization potential at the regional level]. *Derzhava ta rehiony. Seriia: Ekonomika ta pdpryiemnytstvo*, no. 5 (110), pp. 162–168. DOI: https://doi.org/10.32840/1814-1161/2019-5-30

8. Novikova, N. L., Diachenko, O. P. and Honcharenko, O. V. (2023), Tsyfrovi platformy yak draiver rozvytku ekonomiky [Digital platforms as a driver of economic development]. *Scientia fructuosa*, no. 4 (150), pp. 47–66. DOI: https://doi.org/10.31617/1.2023(150)04

9. Pushkar T. (2025), Tsyfrovi platformy yak instrument optymizatsii stratehichnykh rishen [Digital platforms as a tool for optimizing strategic decisions]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, no. 2 (53), pp. 213–220. DOI: https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-29

10. Koval, V. V., Kaminskyi, O. Ye., Redkva, O. Z. ta in. (2025), Tsyfrovi platformy upravlinnia yak instrument transformatsii ta pidvyshchennia ekonomichnoi bezpeky pidpryiemstv [Digital management platforms as a tool for transformation and enhancing the economic security of enterprises]. *Problemy ekonomiky*, no. 3 (65), pp. 176–185. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-3-176-185

11. Semenoh, A. Yu. (2019), Ekosystemy tsyfrovykh platform yak faktor transformatsii biznesu v umovakh tsyfrovoi ekonomiky [Digital platform ecosystems as a factor of business transformation in the digital economy]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu tekhnolohii ta dyzainu. Seriia: Ekonomichni nauky*, no. 4 (137), pp. 39–50. DOI: https://doi.org/10.30857/2413-0117.2019.4.4

12. Tokmakova, I. V., Shatokhin, D. A. and Melnyk, S. V. (2018), Stratehichne upravlinnia rozvytkom pidpryiemstv v umovakh tsyfrovizatsii ekonomiky [Strategic management of enterprise development in the context of economic digitalization]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 64, pp. 283–291. DOI: https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i64.149563

13. Matnenko A. and Kharchenko Ya. (2026), Mekhanizm stratehichnoho upravlinnia tsyfrovoiu transformatsiieiu biznes-protsesiv pidpryiemstva [Mechanism for the strategic management of the digital transformation of enterprise business processes]. *Economic Synergy*, no. 1, pp. 295–305. DOI: https://doi.org/10.53920/ES-2026-1-20

14. Obydiennova T. and Chobitok I. (2025), Formuvannia stratehii adaptyvno-innovatsiinoho rozvytku pidpryiemstv v umovakh tsyfrovizatsii [Formation of a strategy for the adaptive-innovative development of enterprises in the context of digitalization]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Seriia: Ekonomichni nauky*, t. 342, no. 3 (1), s. 191–197. DOI: https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-342-3(1)-28

Дата надходження статті: 21.08.2026
Дата прийняття статті до публікації: 24.09.2026
Дата публікації статті: 09.11.2026